

DOI: 10.62829/VNHN.366.75.79

ĐỔI MỚI PHƯƠNG THỨC TIẾN HÀNH CÔNG TÁC TƯ TƯỞNG TRONG PHÒNG, CHỐNG THIÊN TAI, CỨU HỘ, CỨU NẠN Ở CÁC HỌC VIỆN, TRƯỜNG SĨ QUAN QUÂN ĐỘI HIỆN NAY

✍ TS. Nguyễn Văn Thi
Học viện Chính trị - Bộ Quốc Phòng

- **TÓM TẮT:** Phòng, chống thiên tai, cứu hộ, cứu nạn là nhiệm vụ quan trọng, nhiệm vụ chiến đấu trong thời bình của quân đội, trong đó các học viện, trường sĩ quan quân đội là một bộ phận của Quân đội nhân dân Việt Nam, tham gia tích cực, hiệu quả vào phòng, chống thiên tai, cứu hộ, cứu nạn. Trong những năm tới, dự báo biến đổi khí hậu phức tạp, khó lường, đặt ra yêu cầu cần phải đổi mới phương thức tiến hành công tác tư tưởng trong phòng, chống thiên tai, cứu hộ, cứu nạn ở các học viện, trường sĩ quan quân đội góp phần xây dựng bản lĩnh chính trị vững vàng, phát huy phẩm chất “Bộ đội Cụ Hồ” cho đội ngũ cán bộ, giảng viên, học viên, nhân viên trong thực hiện nhiệm vụ.
- **Từ khóa:** công tác tư tưởng, phòng chống thiên tai, cứu hộ, cứu nạn, học viện, trường sĩ quan quân đội.
- **ABSTRACT:** Disaster prevention and control, search and rescue are important tasks-considered peacetime combat missions of the military. In this regard, military academies and officer training schools, as integral parts of the Vietnam People’s Army, have actively and effectively participated in disaster prevention, response, and rescue efforts. In the coming years, climate change is forecasted to become increasingly complex and unpredictable, posing new demands on innovating ideological work methods in disaster prevention and rescue operations at military academies and officer training schools. This aims to build strong political will and further promote the noble qualities of “Uncle Ho’s Soldiers” among officers, lecturers, cadets, and staff in fulfilling their assigned duties.
- **Keywords:** ideological work, disaster prevention, search and rescue, military academies, officer training schools

Ngày nhận bài: 23/6/2025 Ngày bình duyệt: 04/7/2025 Ngày duyệt đăng: 10/7/2025

Các học viện, trường sĩ quan quân đội là một bộ phận trong hệ thống các trường đại học của quốc gia. Ra đời, xây dựng và trưởng thành cùng với quá trình lớn mạnh của Quân đội nhân dân Việt Nam, thực hiện nhiệm vụ đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ cán bộ cho các

cơ quan, đơn vị toàn quân và đào tạo, bồi dưỡng cán bộ cho Đảng Nhà nước và hợp tác đào tạo, bồi dưỡng cán bộ quân đội của một số nước.

Các học viện, trường sĩ quan quân đội, trực tiếp tuyên truyền, giáo dục chủ nghĩa

Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối, chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước; nhiệm vụ của quân đội, nhiệm vụ của các học viện, trường sĩ quan; giáo dục, bồi dưỡng nâng cao phẩm chất chính trị, phẩm chất đạo đức và các phẩm chất, nhân cách khác; kịp thời cổ vũ, động viên, định hướng cho cán bộ, học viên, nhân viên, chiến sĩ hoàn thành thắng lợi mọi nhiệm vụ được giao và đấu tranh có hiệu quả với quan điểm sai trái, thù địch, góp phần quan trọng vào tiến hành công tác tư tưởng ở các học viện, trường sĩ quan quân đội và trong toàn quân.

Cứu hộ, cứu nạn là nhiệm vụ quan trọng của lực lượng vũ trang, trong đó có các học viện, trường sĩ quan quân đội. Xác định rõ đây là nhiệm vụ chiến đấu trong thời bình của quân đội, những năm qua Đảng uỷ các học viện, trường sĩ quan quân đội đã lãnh đạo, chỉ đạo quyết liệt các cơ quan, đơn vị trực thuộc thực hiện tốt công tác phòng, chống, ứng phó, khắc phục hậu quả thiên tai, sự cố và tìm kiếm cứu nạn. Cấp ủy, chỉ huy các cơ quan, đơn vị chủ động trong tiến hành công tác giáo dục chính trị, tư tưởng, nâng cao nhận thức, xây dựng bản lĩnh chính trị vững vàng cho đội ngũ cán bộ, giảng viên, học viên, nhân viên và chiến sĩ về nhiệm vụ phòng, chống, ứng phó sự cố, thiên tai và tìm kiếm cứu nạn. Từ đó đội ngũ cán bộ, giảng viên, học viên, nhân viên và chiến sĩ luôn nêu cao tinh thần vì nhân dân phục vụ, sẵn sàng vượt qua khó khăn, gian khổ, ngày đêm bám sát thực địa, các trận bão lũ để hỗ trợ đồng bào, cứu hộ người dân bị nạn. Tổ chức tốt việc phối hợp chặt chẽ với cấp ủy, chính quyền địa phương, sơ tán nhân dân đến địa điểm an toàn; tích cực tìm kiếm người mất tích ở vùng bão, lũ, thảm họa môi trường theo phương châm “4 tại chỗ”.

Trong những năm tới, dự báo “Thiên tai, dịch bệnh, biến đổi khí hậu, nước biển dâng, xâm nhập mặn ngày càng nhanh với cường độ mạnh, khó lường, nhiệm vụ cứu hộ, cứu nạn trong thiên tai ngày càng phức

tạp do đó, hoạt động công tác tư tưởng cần có sự đổi mới, trong đó đổi mới phương thức công tác tư tưởng có ý nghĩa quan trọng. Đổi mới phương thức công tác tư tưởng ở các học viện, trường sĩ quan quân đội trong phòng chống thiên tai, cứu hộ, cứu nạn là tổng thể các hoạt động của chủ thể và lực lượng tiến hành nhằm bổ sung, hoàn thiện, phát triển hình thức, phương pháp tiến hành công tác tư tưởng ngày càng tốt hơn, hiệu quả hơn, góp phần nâng cao chất lượng công tác tư tưởng trong phòng chống thiên tai, cứu hộ, cứu nạn ở các học viện, trường sĩ quan quân đội đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ trong tình hình mới.

Đổi mới phương thức công tác tư tưởng trong phòng, chống thiên tai, cứu hộ, cứu nạn tập trung vào những nội dung chủ yếu sau:

Một là, đổi mới hình thức, phương pháp giáo dục chính trị cho các đối tượng trong học viện, trường sĩ quan quân đội về phòng, chống thiên tai, cứu hộ, cứu nạn.

Giáo dục chính trị là một hình thức cơ bản của công tác tư tưởng trong quân đội, nhằm truyền bá những tri thức lý luận chính trị mà cốt lõi là chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh; đường lối của Đảng, pháp luật của Nhà nước... trên cơ sở đó xây dựng thế giới quan, phương pháp luận khoa học, những phẩm chất chính trị, đạo đức cho cán bộ, giảng viên, nhân viên, chiến sĩ ở các học viện, trường sĩ quan. Căn cứ vào yêu cầu, nhiệm vụ và thực tiễn công tác giáo dục chính trị, các học viện, trường sĩ quan quân đội tiến hành đổi mới hình thức, phương pháp giáo dục chính trị cần theo hướng “thiết thực, cụ thể” phù hợp với trình độ, nhận thức của từng đối tượng, không sử dụng những phương pháp giáo dục thụ động, áp đặt, đơn điệu không còn phù hợp, cần áp dụng khoa học công nghệ, để có hình thức, phương pháp giáo dục trực quan, sinh động, tác động mạnh mẽ vào nhận thức.

Việc đổi mới nội dung, hình thức, phương pháp giáo dục, bồi dưỡng ý thức

phòng chống khắc phục hậu quả thiên tai, dịch bệnh ở các học viện, trường sĩ quan cũng cần phải tránh bệnh hình thức, qua loa chiếu lệ, thiếu sự kiên trì và đồng bộ. Bởi thực tế cho thấy tình hình thiên tai, dịch bệnh diễn ra phức tạp, khó lường, gây hậu quả to lớn, tác động mạnh vào nhận thức, tư tưởng của mỗi cán bộ, giảng viên, nhân viên, chiến sĩ, trong khi đó công tác giáo dục nâng cao nhận thức, bồi dưỡng ý thức một số cơ sở đào tạo còn mang nặng hình thức, đưa vào chương trình chỉ mang tính chất phổ biến, chung chung, hiệu quả chưa cao. Do đó, cần khắc phục hạn chế này trong phòng chống, khắc phục hậu quả thiên tai, dịch bệnh. Đồng thời cần phải tiến hành thường xuyên, liên tục.

Hai là, đổi mới hình thức, phương pháp tuyên truyền, cổ động

Tuyên truyền cổ động là một trong những hình thức cơ bản của công tác tư tưởng, mũi nhọn xung kích, vũ khí sắc bén trên mặt trận tư tưởng của Đảng. Đặc trưng của công tác tuyên truyền cổ động chính là tính nhanh nhạy, linh hoạt, khả năng định hướng tư tưởng, đấu tranh tư tưởng trực diện.

Đổi mới hình thức, phương pháp tuyên truyền cổ động trong phòng, chống thiên tai, cứu hộ, cứu nạn ở các học viện, trường sĩ quan quân đội hiện nay theo hướng: Đa dạng hoá hình thức, phương pháp, ứng dụng kịp thời và hiệu quả các thành tựu công nghệ, bảo đảm sức cuốn hút, sinh động và sắc bén, phù hợp với đặc điểm tổ chức biên chế, đối tượng tác động ở các học viện, trường sĩ quan quân đội. Trên cơ sở phát huy ưu việt, lợi thế của các hình thức, phương pháp tuyên truyền cổ động truyền thống, việc đổi mới cần coi trọng kết hợp giữa tuyên truyền, cổ động trực quan với tuyên truyền miệng. Kịp thời cập nhật, thông tin, tuyên truyền, dự báo, cảnh báo, thông báo về diễn biến tình hình thiên tai, dịch bệnh; phổ biến kinh nghiệm, hướng dẫn kỹ năng xử lý tình huống cho cán bộ, giảng viên, nhân viên,

chiến sĩ và nhân dân. Kịp thời phản ánh kết quả hoạt động khắc phục hậu quả, cứu hộ, cứu nạn, phòng, chống dịch bệnh; những tập thể, cá nhân điển hình tiên tiến, “người tốt, việc tốt”, những tấm gương dũng cảm trong thực hiện nhiệm vụ. Đồng thời, cần phê phán, xử lý nghiêm khắc những biểu hiện làm việc cầm chừng, thiếu trách nhiệm, vô cảm trước khó khăn, chủ động đấu tranh phản bác với những luận điệu sai trái, xuyên tạc, lợi dụng khó khăn, thiệt hại do thiên tai, thảm họa, dịch bệnh gây ra để lôi kéo, kích động chống phá Đảng, Nhà nước, Quân đội.

Ba là, đổi mới hình thức, phương pháp công tác văn hóa quần chúng

Công tác văn hóa quần chúng là nhu cầu đặc biệt cần thiết trong quá trình sáng tạo và hưởng thụ các giá trị văn hóa của mỗi cán bộ, học viên, nhân viên, chiến sĩ ở các học viện, trường sĩ quan quân đội. Trên cơ sở vận dụng linh hoạt, có hiệu quả phương châm “ngắn gọn, nhỏ lẻ, thường xuyên”, công tác văn hoá quần chúng hướng đến bồi dưỡng các giá trị văn hoá đạo đức, ý thức tự giác bảo vệ môi trường, phòng, chống thiên tai, cứu hộ, cứu nạn cho các đối tượng. Thông qua đa dạng hoá các hình thức của hoạt động văn hoá như tổ chức văn hoá văn nghệ, hội diễn văn nghệ quần chúng... hướng vào tuyên truyền, ca ngợi, nuôi dưỡng tinh thần xung kích quyết tâm, phẩm chất cao đẹp Bộ đội Cụ Hồ, giá trị nhân văn của hình ảnh người chiến sĩ trong đội quân công tác đến với cán bộ, giảng viên, học viên, nhân viên, chiến sĩ trong các học viện, trường sĩ quan quân đội.

Bốn là, đổi mới hình thức, phương pháp thi đua, khen thưởng

Thi đua, khen thưởng là biện pháp tổ chức hành động cách mạng, tổ chức tốt hoạt động thi đua, khen thưởng là nhân tố quan trọng tạo nên chất lượng hiệu quả mọi hoạt động ở các học viện, trường sĩ quan quân đội, góp phần cổ vũ, động viên cán bộ, học viên, nhân viên, chiến sĩ hoàn thành tốt nhiệm vụ phòng chống thiên tai, cứu hộ, cứu

nạn. Từ yêu cầu, tính chất nhiệm vụ phòng chống thiên tai, cứu hộ, cứu nạn, hoạt động thi đua, khen thưởng cần chú trọng yếu tố “kịp thời, khách quan và trọng tâm”, bám sát vào đặc điểm hoạt động của các lực lượng, phản ánh đúng đối tượng được khen, được biểu dương, kịp thời cổ vũ những tấm gương điển hình tiên tiến. Đồng thời, nội dung, hình thức và phương pháp tiến hành thi đua, khen thưởng phải phù hợp với tình huống của nhiệm vụ phòng, chống thiên tai, cứu hộ, cứu nạn mà học viện, nhà trường thực hiện.

Đẩy mạnh Phong trào thi đua Quyết thắng, tổ chức phát động các đợt thi đua cao điểm, gắn với thực hiện Chỉ thị số 05-CT/TW, ngày 15/5/2016 của Bộ Chính trị (khóa XII) về đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh, Chỉ thị số 855-CT/QUTW, ngày 12/8/2019 của Thường vụ Quân ủy Trung ương về Cuộc vận động Phát huy truyền thống, cống hiến tài năng, xứng danh “Bộ đội Cụ Hồ” thời kỳ mới.

Năm là, đổi mới hình thức, phương pháp xây dựng môi trường văn hóa

Xây dựng môi trường văn hóa góp phần bồi dưỡng nhân cách, thẩm mỹ, nêu cao phẩm chất “Bộ đội Cụ Hồ” của cán bộ, giảng viên, học viên, nhân viên, chiến sĩ. Trong những năm qua, các hình thức, phương pháp xây dựng môi trường văn hóa ở các học viện, trường sĩ quan quân đội đã được triển khai thực hiện khá đồng bộ, phù hợp với đặc điểm, tình hình của mỗi học viện, trường sĩ quan quân đội. Tuy nhiên, trước yêu cầu mới, việc đổi mới hình thức, phương pháp xây dựng môi trường văn hóa ở các học viện, trường sĩ quan quân đội cần tiếp tục được nhận thức và tổ chức thực hiện thường xuyên, trở thành một chỉnh thể trong đời sống văn hóa, tinh thần, góp phần vào xây dựng thành công chủ trương của Đảng về xây dựng xã hội học tập, học tập suốt đời theo hướng phát triển nền kinh tế tri thức; đồng thời, “khơi dậy khát vọng

phát triển đất nước phồn vinh, hạnh phúc, phát huy giá trị văn hóa, sức mạnh con người Việt Nam, tinh thần đoàn kết, tự hào dân tộc trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc” của cán bộ, giảng viên, học viên, nhân viên, chiến sĩ, nhằm tạo động lực để các lực lượng hoàn thành tốt mọi nhiệm vụ được giao, trong đó có nhiệm vụ phòng, chống thiên tai, cứu hộ, cứu nạn.

Sáu là, đổi mới hình thức, phương pháp công tác quản lý tình hình tư tưởng.

Hiện nay, trước sự tác động mau lẹ, phức tạp với nhiều khó khăn, hiểm nguy, các tình huống thiên tai, sự cố môi trường, dịch bệnh có tác động rất lớn đến tâm lý, tư tưởng của bộ đội. Do đó, công tác quản lý tư tưởng phải được tiến hành thường xuyên, tỉ mỉ, liên tục và thực chất với mọi đối tượng. Đổi mới hình thức, phương pháp công tác quản lý tình hình tư tưởng phải thường xuyên, tỉ mỉ, liên tục và kịp thời nắm thực chất tâm tư, nguyện vọng trong từng tình huống, nhất là các tình huống diễn ra trong thời gian ngắn. Để đổi mới hình thức, phương pháp công tác quản lý tình hình tư tưởng, cần làm tốt tuyên truyền, giáo dục để các tổ chức, các lực lượng nhận thức rõ sự cần thiết phải đổi mới phương thức công tác tư tưởng ở các học viện, trường sĩ quan quân đội; thông qua thực tiễn tiến hành công tác tư tưởng, tiếp thu ý kiến của đội ngũ cán bộ chính trị và của cán bộ, giảng viên, học viên, nhân viên, chiến sĩ để xác định những hình thức, phương pháp công tác tư tưởng ở các học viện, trường sĩ quan quân đội cần phải đổi mới; cơ quan chính trị xây dựng kế hoạch đổi mới các hình thức, phương pháp công tác tư tưởng ở các học viện, trường sĩ quan quân đội; giao nhiệm vụ cho các tổ chức, các lực lượng nghiên cứu đổi mới các hình thức, phương pháp công tác tư tưởng; tổ chức đánh giá, nghiệm thu các nội dung nghiên cứu đã giao cho các cơ quan, đơn vị thực hiện, biên soạn thành tài liệu hướng dẫn thực hiện; tổ chức rút kinh nghiệm để tiếp tục bổ sung, điều chỉnh cho phù hợp với thực tiễn. Yêu cầu sơ kết, tổng kết phải

gắn với kết quả giáo dục, đào tạo, nghiên cứu khoa học, xây dựng chính quy của đơn vị, đánh giá đúng thực trạng tình hình, rút ra những bài học thiết thực về lãnh đạo, chỉ đạo, tổ chức thực hiện; kết quả sơ kết, tổng kết phải được phổ biến kịp thời trong đơn vị, đến các đối tượng để bổ sung kế hoạch, chỉ đạo tiến hành đổi mới đạt kết quả tốt hơn; biểu dương khen thưởng chính xác các đơn vị, cá nhân có thành tích; phê phán đấu tranh loại trừ các biểu hiện chủ quan, giản đơn, che dấu khuyết điểm hoặc thổi phồng thành tích; chống các biểu hiện làm qua loa, hình thức, thiếu chặt chẽ, nghiêm túc.

Tiến hành công tác tư tưởng trong phòng, chống thiên tai, cứu hộ, cứu nạn ở các học viện, trường sĩ quan quân đội là

một nội dung quan trọng trong tiến hành hoạt động công tác đảng, công tác chính trị, nhằm nâng cao nhận thức, xây dựng bản lĩnh chính trị vững vàng cho đội ngũ cán bộ, giảng viên, học viên, nhân viên và chiến sĩ về nhiệm vụ phòng, chống, ứng phó sự cố, thiên tai và tìm kiếm cứu nạn, góp phần thực hiện thắng lợi nhiệm vụ quân sự, quốc phòng, bảo vệ Tổ quốc trong mọi tình huống. Ngày nay, trước diễn biến phức tạp của thách thức an ninh phi truyền thống, nhất là tình hình thiên tai, dịch bệnh, đòi hỏi phải đổi mới phương thức tiến hành công tác tư tưởng trong phòng, chống thiên tai, cứu hộ, cứu nạn ở các học viện, trường sĩ quan đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ, làm sáng đẹp phẩm chất, hình ảnh “Bộ đội Cụ Hồ” thời kỳ mới./.

TÀI LIỆU THAM KHẢO:

1- Đảng Cộng sản Việt Nam – Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, Tập II, Nxb CTQGST, H. 2021, tr. 92.

2 - Quyết định số 379/QĐ-TTg, ngày 17/3/2021 của Thủ tướng Chính phủ “Phê duyệt Chiến lược Quốc gia phòng, chống thiên tai đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2050”, Điều 1 (phần II, điểm 1).